کندهار

چاپ 1

دکندهار ښاردسفر او
سیاحت هر اړخیز لارښود

Ketabton.com

ترتیب او راټولونه: شمس الله «شاداب»
لارښود استاد: موسی جان «ذاهد»

تاریخ: 22/03/1401

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

دکتاب پیژندنه

دکتاب نوم: دکندهار لارښود

لیکوال: شمس الله شاداب

پوښتیی او ډیزان: خپله لیکوال

اول چاپ: ۱۴۰۱ل.

چاپ لړ:

چآپ شمیره:

دچاپ او کاپي ټوله حقوق يي دليکوال سره خوندي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سريزه-- 1

دكندهار جغرافيايي موقيعت او خلور خواوي -- 3

دكندهارغرونه -- 4

د كندهار اب او هوا--- 5

تفريحي ځايونه -- 5

دكندهارتاريخچه --- 6

تاريخي وضعه -- 6

دكندهارنومونه -- 7

د كندهار يادگارونه--- 7

دكندهار تاريخي سيمي -- 7

د كندهار اوسنى ښار 9

دكندهار اداري نظام-- 13

لومړي دښار ويش او (ناحيې) 13

دكندهارښاردمشهوروكڅو طبقه بندي اودځينومشهوروكوڅو نومونه-- 13

دكندهارعمومي وضعيت --- 13

بشري او سياسي وضعيت -- 14

نفوس-- 14

كلتوري وضعه-- 15

اقتصادي وضعه -- 15

ا-ارغنداب-- 15

دكندهارعمده زراعتي محصولات --- 16

صنعت --- 16

كانونه --- 16

پيازي لعل:-- 16

طلا: --- 17

بربښنا-- 17

پوهنه -- 17

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوړي زده کړې: -- 18

روغتيا -- 18

اقتصاد-- 18

نوري برخي--- 18

ترانسپورټ -- 18

د کندهار نړيوال هوايي ډګر -- 19

لنډه تاريخچه --- 19

اوسنی حالت --- 19

بنه او پرسونل -- 19

هغه کمپنۍ چې الوتني کوي--- 19

دوهم دکندهار ولايت ولسوالۍ -- 20

خلاصه -- 20

ماخذونه -- 21

(c) ketabton.com: The Digital Library

سريزه

نحمده ونصلى على رسوله النبى الكريم اما بعد فا اعوذبا لله من الشيطن الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم ط

ذَٰلِكَ ٱلْكِتَٰبُ لَا رَيْبَ ۛ فِيهِ ۛ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ۞

دا (د الله) کتاب دی، په ده کې هيڅ شک نشته، د پرهيزګارانو لپاره لار ښوونکی دی.

که څه هم دقران هدايت نه يوازې دانسانانو لپاره دی بلکې دعالم دټولو کايناتو لپاره دی او علماوو ليکلي دي چې هدايت ۳ درجې دی: ۱. درجه هدايت دټولو انسانانو لپاره بلکه دټولو حيواناتو اونورولپاره. ۲. درجه په مؤمنانو پورې خاص دی. ۳. درجه په مقربينو پورې خاص دی او بيا ددې درجې څه حد او انتهاء نسته. په قران کې په مختلفو ځايو بيلابيل هدايت راغلي، مګر دا هدايت خاص دی.

نوپس، که چيرې دتاريخ ورقې واړو او سر ورښکاره کوو په تيره بيا اسلامي تاريخ، نوپس دې پايلې ته به ورسيږو چې الله عزوجل (ﷻ) دانسانانو داصلاح لپاره لارښود اشخاص او کتابونه راستلولی تر حق لاره په پيدا او ځان ورسوي، ښه مثال يې داسلام مبارک دين ورکولی سو، چې پيغمبر عليه السلام مبارک او پرده مبار باندې نازل کتاب قران عظيم الشان ددې داخرې امت لپاره ددنياوي ژوند بهترينه لارښود دې. چې پورتنی ايت شريف يې غوره دليل دی.

دا چې په دې فاني نړۍ کې هرڅه وه يوه لارښود ته ضرورت لري او بې له لارښوده څخه ويوڅه ته رسيدل به دزياتو نيمګړتياوو سره مل وي. مثلاً: هره کمپنی چې يو څه توليدوي بيا دهغه شي سره يوه لارښود پاڼه هم جوړوي او دهغه سره يې وروسته ايږدې چې ترڅو کارونکی/رانيوونکي يې په ښه ډول سره استعمال کې او دکومو مشکلاتو سره مخامخ نسي. داکه دهرشي کمپنی وي که دموټر، تليفون..... نوپس که چيرې تاسونورو بهرنيو هيوادو ته سفر کړې وي يا مطالعه مو پراخه وي تاسو داشی ښه درکولی سي، چې دوی دهر مربوطه سيمي او ښارونو لپاره لارښودنه لري چې دوې ورته په انګليسي ورته (Travel Guide/Catalog/Brochure) وايي. کله چې تاسو دا ترلاسه کی بيا کولي سي چې دښار هرې برخې ته په آسانی سره ځان ورسوي، بغير له کوم مشکل څخه. دلته يو بيت وراچول

بلاخره په الله عزوجل مو دا آرمان/هدف ته ورسولواو ددې موقع ددير ځنډ څخه وروسته برابره سوه چې داسې يوڅه چې موږ به کله ښار کې ګرځيدو هروخت به مې په ذهن کې دا راګرځيدل چې دا ځای به چير وي پلان، داکوم چوک، سيمه، بازاز، کتابتون، روغتون دی، څوناحيې او ولسوالی لري، ها ودا. کله چې پدې اړه دکتاب، يا يوبل څه اړوند مو پوښتنه وکړه، بيا ناهيلي سو او هيڅ شی به مو پيد ا نه کړه. نوپس کله چې مو استاد ښاغلی موسی جان ذاهد دخپل ښار اړوند ديوه نوښت ګر نظر غوښتنه وګړه، ما خپل دځوکلونو ساتلی هدف چې غوښتل مې يووخت کار ورباندې وکم اوځان ورته ورسوم چې کله مووړسره شريکی خوښ يې سواو قبول يې کی، دا يو داسې اثر دی چې نه يواځې ما ددې اړوند مشکلات درلودل بکلې(دکورنی غړو، ملګرو او دوستانو، همصنفيانو، او نورو نابلدو ښارته راغلو اشخاصو).

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوڅه مو سرګرځوم، کندهار ولایت، د افغانستان په سویل کې پروت دی، چې ۵۴۸۴۴،۵ کیلومتره مربع مساحت لري. دغه ولایت د سمندر له سطحې څخه ۱۰۱۰ متره لوړوالی لري او مرکز یې هم کندهار ښار دی.
کندهار، له شمال پلوه له ارزګان، له سوېل او سوېل ختیځ لوري، د ډیورند کرښې ها غاړه له بلوچستان، له شمال ختیځ لوري له زابل او له لویدیځ لوري له هلمند ولایت سره ګډه پوله لري.

د ځینو سرچینو د معلوماتو له مخې، کندهار ښار د سکندر مقدوني په وخت کې جوړ شوی، چې د کندهار نوم هم د هغه له نوم څخه اخیستل شوی دی. داسې هم ویل کیږي، چې کله د ګندهاره کډوال یادې سیمې ته کډه شول، له ځانه سره یې د ګندهاره نوم هم راوړ، چې بیا وروسته عربو هغه د قندهار په نوم یاد کړ.
په یاد ولایت کې پښتانه، بلوچ، تاجک او هزاره قومونه ژوند کوي.

تاریخي ابدې

1. شاهي ارګ؛
2. د احمدشاه بابا کلا؛
3. د احمدشاه بابا زیارت؛
4. د میرویس نیکه زیارت: نوموړي په ۱۰۸۸ لمریز کال کې، د صفویانو څخه خپلواکی اعلان کړه.

پس دډېرو هڅو او ۳ هفتو کارکول څخه مووررسته دې هدف ته الحمدالله په فضل دالله عزوجل سره ځان ورسوی. داستاد ښاغلي موسی جان ذاهد دلارښونو او همکاری څخه نړی مننه، دکورنی له غړو، دوستانو او ملګروڅخه چې پدې برخه کې زموږ څخه څه ونه سپمول دالله عزوجل څخه ورته بې انتها اجرونه غواړو
یوعاجزانه درخواست: بنده ضعیف او ملګرو یې ترخپل بندګې وسعت او طاقته پورې پوره کوښښ کړی دی چې خطا که لفظي وي او که معنوی هغه اصلاح کړي او څو واره مو تیوله دکندهارښار لارښود ترنظره استلی دی خو بیا هم انسان فطرة او خلقة کمزوری دی که چیري تاسي ته خدانخواسته څه لفظي خطا یا معنوي خطا په نظر درته راغله چې ځینې وختونه دچاپ یا کمپیوتیزي سبب او مشکل دوجې پیښیږي اول بخښنه غواړو او دوهم نو دهغې داصلاح کوښښ وکړی او زموږ سره یې پر لاندي لیکل سوو شمیرو باندي رابطه وکړی چي پاه آینده چاپ کي یي اصلاح کړو.

وسلام

ش. شاداب

(c) ketabton.com: The Digital Library

کندهار

د **هېواد** سهیل لوېدیځ ته پروت ولایت دی او د **افغانستان** د لويو تاريخي مرکزونو څخه شمېرل کېږي. کندهار ولایت ټولې ۱۷ ولسوالی لري چې عبارت دي له: سپين بولدک، پنجوايي، ميوند، ژيړی، خاکريز، غورک، نيش، شاه ولي کوټ، مياه نشين، ارغستان، معروف، ښورابک، ريګ، تخته پول، دامان، ارغنداب او ډنډ. **کندهار** (په دري: *قندهار*) د افغانستان دويم لوی ښار دي چې د افغانستان په جنوب کې د ارغنداو د رود په دره کې پروت دی. دغه ښار شاوخوا ۴۵۰،۳۰۰ نفوس لري. کندهار د افغانستان لومړی پلازمېنه او تر کابل وروسته کندهار د افغانستان تر ټولو لوی تجارتي مرکز دي. په دې ښار کې د شهيدانو چوک، مدد چوک، احمد ولي خان چوک، حضرت جي بابا، ښکاپر دروازه، ټک ټک بازار، غازي پارک، عينو مينې، برو بازار، هرات دروازې، رنګريزانو بازآر، چهل زينو، او ملا نقيب چوک په ګډون يو شمېر ښکلې او تاريخی سيمي موجودي دي. کندهار کې يو نړيوال هوايي ډګر هم لري چې د کندهار نړيوال هوايي ډګر په نامه دی.

د منديګک تاريخي کيندنې د کندهار په ۲۰ کيلو متری کې موقيعت لري، چې د لرغونپېژندني له مخې د برنج او مفرغ په دورو پورې اړه لري. په همدې اساس له ميلاده مخکې د ۱۰۰۰ او ۲۰۰۰ کلونو په منځ کې د سند، **ايران** او بين النهرين ګرځندويانو او سپلانيانو دې تاريخي مرکز ته تګ راتګ کاوه. له **هرات**، **باختر** او **سيستان** څخه کوچيان هم په دې تاريخي لاره تېرېدل. دا حوزه په **اوېستا** کې د هراوارتي په نامه ياده شوې ده او د **اراکوزيا** د نوم يادونه هم د همدې ځای لپاره شوې ده. په لومړيو مرحلو کې دلته کرنيزه زمکې وې. کندهار هغه مهال ډېر شهرت ترلاسه کړ چې په ۱۷۴۷ ز کال کې **احمد شاه درانی** د افغانستان واکمن ومنل شو او کندهار يې د هېواد د پلازمېنې په توګه وټاکه. د ښار په مرکز کې د مېوند ودانۍ وجود لري، چې په ۱۸۷۱ ز کال جوړه شوې ده. **خرقه شريفه** له **بخارا** نه دې ښار ته د **احمدشاه بابا** په پېر کې راوړل شوې ده. د **ميروېس خان نيکه** او احمدشاه بابا زيارتونه په همدې ښار کې دي او د کندهار چهل زينه يې د غره په لمنه کې ده چې تاريخي ارزښت لري او د چهل زينې د پای په برخه کې د بابر شاه يادانښت په ډېره کې کيندل شوې دی. کندهار په ۱۷۰۸ز کال کې ميروېس خان د خپل حکومت د مرکز په توګه وټاکه، هغه په کوکران کې موقيعت درلود چې له اوسني ښار څخه ډېر لرې نه دي. بايد ووايو چې لوی سکندر اراکوزيا په کندهار کې د اسکندري په نوم يوه لويه کلکه پوځي او دفاعي کلا جوړه کړه چې د کندهار عظمت او حېثيت يې لا لوړ کړ.

دکندهار جغرافيايي موقيعت او څلور خواوي

کندهار دافغانستان دښـــکلي او ښه موقيعت لرونکي ښار دی ،چي د جنوبي پښتونستان (کويټه) د ښار څخه ۱۲۵ ميله او دچمن څخه ۷۲ ميله په فاصله پروت دی .

کندهار د درو خواوو څخه غرونو احاطه کړي دی او دارغنداب سيند يی په شمال لويديځ کي دغـــــــــرونو ترشابهيږي .

دکندهار ښاردبهر دسطحي څخه د(۶۰۰-۶۵۰) ميتره پوري لوړ دی .

کندهار دختيځ طول البلد په ۶۴او ۶۸ درجو ،۱۸ او ۵۱ دقيقو او ۱۲ ثانيو او دشمالي عرض البـــلد په ۲۹ او ۴۳ درجو ۱۲ او ۱۳ دقيقو او ۲۰ او ۲۵ ثانيو کي واقع د ی .

کندهار دافغانستان جنوب لويدځ خواته پروت دی چي شمال خواته يی ارزګان ، لـــويديځ ته يی هلمند ،ختيځ ته يی زابل او جنوب ته يی جنوبي پښتونستان پروت دی .

دکندهار حدود پخوا دفراه ، غزني ، جنوبي پښتونستان او دهرات تر ختيځو سيمو پوري رسيدل .

خو کله چې داداري ملحوظاتو په اساس زابل ، ارزوګان او هلمند ولايت څني بيل سول نوساحه يی ډيره محدوده اوتنګه سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مساحت یې(۴۷٦٧٦)کیلومتره مربع دی، (۴/۵)یعني (۵،۸۴)فیصده برخه یې همواره ځمکه ده ،(٦،۷٪)یې غرنۍ اونیمه غرنۍ اوپاته برخه یې نیمه غرنۍ اونوري برخې دي.

دکندهارغرونه

دکندهارجیولوژیکي نقشې ښکاروي چې د مرکزي اوجنوبي افغانستان دغرونو اولوړو سطحووروستنـــۍ کښته برخه دلته رارسېدلې اوتربحیره عرب پوري رسیږي.

دکوه بابا اوپغمان دغره ځیني ښاخونه هم ترکندهاره رارسېدلی دی.

دسلیمان دغره مهیمی برخې دکواټ اوپښین د جنوب غرب څخه شروع کیږي اودافغانستان د منځنې اوشمالي پښتونستان ترسیمو پوري رسیږي،چې دکندهاردجنوب څخه تیریږي اوپه بسیط تسلسل د بلوچستان خواته تللي دي، لوړې ځوکې یې تخت سلیمان چې (۹۴۰)متره لوړ اوکسی غرچې(۳۷٦۰)متره لوړدی.

کندهارښارته نژدې غرونه چې دشمال لوېدیځ خواڅخه دنیمي دایرې په شکل تاوسویدي،دکوېتول دڅوکې څخه داغرونه مخ پرلویدیځ بیرته ګرځي اودپنجوائی دغرونوسره یوځای کیږي ،چې ځوکي یې ځانته نومونه لري لکه:مقصودشاه غر،فیل کوه غر،دخنیبري غر،دسرپوزې غر،دکوتل مورچې غر،دخواجه عمران غر،دباباغراونور....

دکندهارسیندونه

دارغنداب سیند: ارغنداب سیند مرکزي غرونو(ګل کوه)اودناوردلوړي سطحې دجنوب لویدیځو لمنوڅخه سرچینه اخلي چې(۴۰۰۰۰۰) جریبه ځمکه خړوبوي.داسیندپه پیل کې دجنوب لویدیځ پلودجاغوري ختیځ خواته بهیږي اودختیځې برخې دخړوبولووروسته جنوب لویدیځ پلوته میلان پیداکوي اودزابل ولایت ته داخلیږي چې ددې ولایت دکاکړدسیمې ختیځې برخې اوددې ولایت دارغنداب دعلاقې شمالي برخې خړوبوي اووروسته بیا دکندهارولایت شمالي برخې ته ننوزي اوددهلې بندپه ابادسویدی،چې دارغنداب ولسوالي دنږدې شاوخواسیموکرنیزې ځمکې خړوبوي.

داسیند د دهلې د سیمې د جنوب او کندهار ښار او ارغنداب ولسوالي له شمال لوېدیځ او دپنجوائي په جنوب لوېدیځ پلو کې یو ځای کیږي اودبُست کلاپه جنوب کې هلمند سیند ته ورګډیږي.

ددغه سیند اوږدوالي (۴۱۳) کیلومترو پوري رسیږي، داسیند په (٦٦) درجو طول البلد او (۲۲) درجـــــو عرض البلد کښې واقع دئ دغه سیند زیات مرستیالان لري چې لوی ئې دادي:

۱- ترنک سیند: دا سیند دمقرد ولاړو اوبو څخه راځي دشاه جوی او زابل دسیمو څخه راتېریږي پـــــه کندهارکې دږوری سره ګډیږي،چې دهایدروګرافي منطقه یې(۱۰۷۰۰)ده.

۲- د لوړې سیند: دا سیند دافغانستان جنوب خواته واقع دی، چې دسلېمان د غره دګند او جبې څخه راوځي دپښین دسیمې څخه تیریږي اوختیځې لورې ته بهیږي. که څه هم دهلمند دسیند سره متصل ځې خو اوبه ئې هلمند ته نه رسیږي،څرنګه چې سطحه یې د ورځېرمه مځکو څخه کښته ده نو د اوبولګولو لپاره ښه استفاده نه څني کیږي، دغه سیند (۳۵۲) کیلومتره او ږدوالي او په کافي اندازه سور لري چې په (٦۵-٦٦) طول البلد کښې دکندهار دښوراوک په برخه کې څه سیمې اوبه کوي او د ریګستان په غدیر کښې تېریږي.

۳- د ارغسان سیند: دا سیند دارغستان او معروف له غرونو څخه راوزي او دنوموړې سیمې شمالي برخې او به کوي،چې (۱۲۹) کیلومتره اوږدوالي لري ،پردغه سیند باندې یو پوخ پُل جوړ سوی دئ چې کندهار دجنوبي پښتونستان دچمن برخې سره موښلوي دهایدروګرافي منطقه ئې دلوړې سره (۱۴۵۰۰۰) ده.

۴- د کدنې سیند: دغه سیند دپښین دعلاقې څخه راوزي او مخ پرجنوب سپین بولدک ته نژدې بهیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- د ډورۍ سیند: دپنجوائي ولسوالۍ لوېديځې خواته بهيږي په باراني وختو کښي کافي اوبه لري دکال په نورو موسمو کښي ئې دپای خوا وچه او دسر خوا لږ اوبه لري.

دکندهارداوبوبندونه: کندهار (۳)درې بندونه لري (۱)ددهلې بند چې (۵۰)متره لوړوالي او(۵۳۰)متره اوږدوالي لري یومیلون جریبه فتېه داوبوظرفيت لري،ذخيروي رقبه یی(۳۵۳۰۰)جريبه اودجهيل اوږدوالي یی(۱۸)کیلومتره دي،پلنوالي یی(۲)کیلومتره دی.

دبند دتونل اوږدوالي یی(۲۶۴)کیلو متره اوشعاع یی(۵،۴)متره ده اودسنگ پرانی مجموعه یی(۱۲۰۷۶)متره مکعبه ده.دابند دکجکي څخه په دوهمه درجه کي قرارلري ،چي (۳۶۰۰۰)جريبه ځمکه اوبولای سي.

د کندهار اب او هوا

کندهار د استوایي اقلیم لرونکې دی، سویل خواته یې د شوابک او سري شګې د دښتو موجوديت ددې ولایت ځانګړتیاوې صحرایي او نیمه صحرایي ته اړولي دي. په کومو ځایونو کې چې شین غر او کافرجر غرونه موقعیت لري او د ارغنداب سیند یې له لاندنیو سویلي برخو نه تېرېږي، هوا یې معتدله کړې، او د ډنډ، پنجوایي، مېوند، ارغنداب او د شګې ولسوالۍ د ښې او زړه راکښونکې هوا لرونکې دي. پورته يادې شوې ولسوالۍ په پسرلي او اوړي کې ښه مرطوبه هوا لري، ژمي یې نسبتا معتدل او دوبی یې تود وي. د دوبي په تودو میاشتو کې د تودوخې لوړه درجه ۳۰ سانتي ګرېډه او منځنۍ درجه یې ۱۹سانتي ګرېډه او د تودوخې ټیټه درجه یې ۵ سانتي ګرېډو ته رابنکته کېږي . د کلني اورښت اندازه یې له ۳۰۰-۲۰۰ ملي مترو پورې ټاکل شوې. خو په شګلنو سیمو کې له ۸۰ ملي مترو څخه کم وي.

تفريحي ځايونه

په کندهار د ځوانانو د پاره د تفریح او میلو کولو ځایونه سته، چې د هله او په ځانګړي ډول د ارغنداب په ولسوالۍ کې د بابا ولي صاحب تفریحي او روحاني مزار يادولای سو، چې هره ورځ او په ځانګړي ډول د جمعې په ورځو کې په زرګونو خلک د زيارت کولو او تفريح کولو دپاره ورته راځي. د يادوني وړ ده چې د نورو ولايتونو او ګاونډي هيواد پاکستان څخه زيات خلک ورته د ننداړې د پاره راځي. ددې تر څنګ د باغ پل پارک او طبعي منظره په ډنډ ولسوالۍ کې د محمدابراهيم خلیفه بابا مزار، د ګل اغا شيرزي پلار حاجي بابا تفريح ځای، په ډنډ ولسوالۍ کې ډورۍ، په خاکريز ولسوالۍ کې د شامقصود اغا مشهوره په شاآغا مزار، په ارغنداب ولسوالۍ کې سرکاري باغ، په ارغنداب ولسوالۍ کې د سربند پله تفريح ځای، په دامان ولسوالۍ کې د اخوند صاحب مزار او په کندهار ښار کي غازي پارک، د میرویس نیکه زيارت، د عينو مېنې نوی ښارګوټی، د شهیدانو چوک، د غازي محمدايوب خان لوبغالی، احمدشاهي ورزشي لوبغالی، څلويښت غرزيني (چل زينه) او زوړ زوړ ښار يادونه کیدلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکندهارتاريخچه

هغه وخت چې سکندراراکوزيا ته ورسيدي نو دخپل عادت اودسيمی دښه موقعيت له مخي يی يوه نظامي کلادالکزاندريه په نوم په اراکوزيا کي اباده کړه.

بُست ښار چې دکندهارښاراهميت يی ترخپلو وړانګولاندي راوستلي وو،کله چې دسوري علاوالدين لخوا له منځه ولاړي نوکندهار دښه موقعيت له مخي داراکوزيا دپايتخت په توګه وټاکل سو. کندهار دلومړی ځل لپاره دسلطان حسين بايقراپه وخت کي دسکيڼ وهلومرکزسو.اوپه ۹۶۸ ه ق کال کي واک بابرته په لاس ورغلي،دبابر څخه وروسته کندهاراوکابل دواړه دکامران په لاس ورغللل. کندهار دميرويس خان ترراتلو پوري دصفويانو په لاس کي وو، ميرويس خان کندهار اونور ولايتونه دصفويانوله لاسه خلاص کړل اودښاربنسټ يی هلته کيښود.

په۱۱۴۹ ه ل کال کي نادرشاه اصفهان پريښود اوکندهارته راغي اوپه خپله نظامي چونۍ کي يی دنادراباد په نامه يوه نظامي کلاجوړه کړه.دنادرافشارترمړيني وروسته دپاچاهۍ واک احمدشاه بابا ته ورسيدي.

دنادراباد کلا چې نظامي بڼه يی درلوده اودبلي خواپرنمناکه سيمه جوړه سوېوه ،دلوي احمدشاه بابا دامپراطورۍ دپايتخت لپاره مناسبه نه وه ،نوځکه يی د (۱۱۶۹) ه ق دربيع الثانی په لومړی ورځ داحمدشاهي کندهار دتاداب ډېره کيښودل سوه اوکندهاردپايتخت حيثيت خپل کړ.کله چې احمدشاه بابا وفات سو اوتيمورشاه دچارو واګي په لاس کي ونيولې اوپايتخت يی دکندهارڅخه کابل ته انتقال کړ.

تاريخی وضعه

دکندهار وجه تسميه: دکندهار دوجهي تسمې په اړه بيلا بيل نظريات موجوددي.

۱- ځيني مورخين پدې نظردي چې دکندهارنوم دګدروسيا (کندهاروسيا) په نوم پردغه ځای موجـــــودوو.

۲- ځيني مورخين يی منشا الکزاندربولي.

۳- ځيني مورخين پدې نظردي چې کله دکندهارااوسيدونکي دغه ځمکي ته راغــلل نودعه نوم يی له ځانه سره راوړي،چې وروسته عربو قندهار ځني جوړکړ.

۴-(هيرودوتس) دګندهارا داوسيدونکود(۴) قبيلوڅخه دلومړي قبيلې يادونه کوي چې دګندهاري ياکندهاري په نوم دتاريخ په ټولودوروکي ياده سوېده.

۵-په اويستا کي دګندهارا (ګنـــــدوفار) په نوم يو پــــــهلوان چې د يوخپلواکه کهول باچا وو او دارغنداب په حوزه کی يی يو ښار هم په خپل نامه جوړ کړي وو . او په ۱۹ميلادی پيړۍ کي باچا سو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکندهارنومونه

1. دکندهار لرغوي نوم (هره، هوای، تي ،) یا هره ویتي دی.
2. یونانیانوارخزیا،اراکوزیااواراکوسیا نوم ځني جـــــــوړکړ.
3. دساسانیانو،کیداریانواوکابلشاهانو درخج،رخج اورخذ په نوم سره یادکړیدی.
4. دعربوپه راتگ سره داراخوسیا ځخه الرخج اوالرخذ جوړسو.
5. دغـــــــزنویانوپه زمانه کي دتکین اباد په نوم سره یادسویدی.
6. سیفي یی په (تاریخ نامه هرات) کي دمعرب شکل(قندهار)یادونه کوي.

د کندهار یادگارونه

د کندهار زوړ ښار چې د کندهار په مرکز کې دي د زړي کلا په واسطه چاپیرسوي وه چې په دغه کلا کې شپږ دراوزې لري. د زوړ ښار په مرکز کې زوړ بازار پروت دي. سلطان بابر په ١٦ پیړي کې د خپل بریالیتوب په یاد د چل زیني معبد په سرپوزي کې جوړ کړ.د کندهار یو ډېر مقدس ځاي د خرقې شریف زیارت دي چې په هغه کې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم جامې پرتې دي. او دهغه څنگ چې د احمد شاه بابا مقبره پرته ده. همداراز د کندهار د کوهکران په سیمه کې د میرویس هوتک د مقبرې لرغوني وداني وجود لري. په ١٩٩٩ کال کي د ملا عمر په هدایت یو جومات چې دجامعه عمر په نوم یادېږي جوړه شوه.

دکندهار تاریخي سیمي

دکندهار ښارونه

- اراکوزیا: - دغه ښاردمقدوني سکندرلخوا(٢٣٠٠)کاله مخکي د(اراکوزي سکندریه) په نامه په(٣٢٩)ق م کي جوړسوي وو، چي اوس یی هیڅ نښي نښانې ندي پاته، اراخـوسیا په پـــــــخوانیو وختوکي دارغسان سیمي ته ویل کیده اوکله چي اراخوسیانوخپل مرکزدارغسان څخه وکدروسیا(کندهار)ته نقل کړنود ارغند ناوه داراخوسیا په نامه وبلل سوه.

٢ ـ د اشوکا کتیبه

د اشوکا کتیبه له هغو لرغونو آثارو څخه ده، چي د کندهار د زاړه ښار له دروازې سره پر یوه لویه ډبره کښندل سوې او په ١٣٣٧ ش کال کي کشف سوې ده. د دې ډبري اوږدوالی (٥٥) او پسور یې (٤٥ – ٥٠) سانتي متره دئ. دا ډبرلیک په یوناني او آرامي لیک کښل سوی دئ، چي برنۍ دیارلس کرښي یې په یوناني او لاندنۍ اووه نیمي کرښي یې په آرامي خط لیکل سوي دي. دا ډبرلیک هغه وخت کیندل سوی و، چي بودایي دین د (اشوکا) په وسیله د کندهار سیمو ته رسول سوی و او د لیک تاریخ یې (٢٥٠) کاله تر میلاد وړاندي دئ. د ډبرلیک ژبه یوناني او پخوانۍ پښتو (پرثوي) ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوړ کندهار

دکندهار دزوړ ښار کلا چي دنادر شاه لخوا دهغه په حکومت کي خرب ویجاړ سو.

دوهم ښار د سرپوزې د غره ختیځې خوا ته پروت و، دا سیمه اوس د (زاړه ښار) په نامه یادېږي، چي د ارگ مخروبه ودانۍ (نارنج ماڼۍ) یې اوس هم کنډواله پاته ده. د (زاړه کندهار) یادونه څه ډپاسه زر کاله تر مخه د غزنوي دربار شاعر منوچهري داسي کړې ده: سیصد هزار شهر کنی، به زقیروان سیصد هزار باغ کنی، به ز قندهار دا ښار د افشار نادر تر تاړاکه لا ودان و او کله چي نوموړي د (۱۱۵۰ هـ ق) په سر کي د هوتکو ملي حکومت ړنگ کړ، ورسره سم یې د کندهار زوړ ښار په بشپړه توگه وران کړ.

نادرآباد

دریم ښار د (نادرآباد) په نامه یوه نظامي کلا وه، چي په ۱۱۵۰ هـ ق کي د نادر افشار له خوا جوړه سوې وه. [۳] . افشار نادر د کندهار د زاړه ښار د کلابندۍ په دوران کي د اوسني کندهار جنوب ته د شیرسرخ زیارت په شاوخوا کي یو ښار جوړ کړ، چي د (تاریخ احمدشاهی) په استناد یوه محقره کره وړه کلا وه او پراخوالی یې د پخواني ښار له څلرمي برخي سره برابر نه و. لوی احمدشاه بابا د خپلي تاجپوشۍ مراسم د همدې کلا تر څنگ د شیر سرخ بابا په زیارت کي سر

۳ .چل زیني (څلویښت غرزیني)

د چل زیني غر په ۱۸۸۱ کال کی

چل زینه د زاړه کندهار شمال ته د غره په ډډه کي یو دالان دئ، چي **دغره**

له ښخه زیني ور ختلي دي. دالان او زینې دواړه د غره په ډېره کي د اوسپني په قلم کیندل سوي دي. پخوا د دالان دواړو خواوو ته د ډبري دوه زمریان هم پراته وه، چي اوس نسته. د پوزې پر سر باندي ښارغالی هم و، چي وروسته نور کار پر سوی و. چل زینه د بابر پاچا د زوی (عسکري میرزا) لخوا جوړه سوې ده، چي د ودانېدو کار یې په (۹۳۰ هـ ق) کي شروع او په (۹۵۳ هـ ق) کي پای ته رسېدلی دئ. د چل زینو د دالان د نستعلیق خط د نوشتې او تذهیب کار د میرمعصوم کندهاري لخوا تر سره سوی دئ. د زینو یوې او بلې خوا ته کنگرې شاه امان الله خان ور جوړ کړې. دغه په حساب سره پوره دروڅلوېښت زینې دي.

۴ .ارگ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ورسول او د سلطنت تر لسم کال پوري په همدې ښار (کلا) کي اوسېدی، چي بیا یې د نوي ښار د جوړېدو چاري پیل کړې.

د کندهار اوسنی ښار

لوی احمدشاه بابا د خپل سلطنت له لومړیو وختو څخه په دې فکر کي و، چي د هېواد د پایتخت په توګه د کندهار نوی ښار جوړ کي، ځکه د نادرآباد نظامي کلا له یوې خوا دونه پراخه نه وه، چي د یوې لویې امپراتورۍ د پایتخت لپاره دې مناسبه او موزونه وي او له بلې خوا یې موقعیت هم پر یوه داسې سیمه و، چي ډېره نمناکه وه، ځکه یې نو تر ډېرو سلا او مشورو او لیدنو کتنو وروسته د کندهار د اوسني ښار سیمه غوره وبلله او د (۱۱٦۹ هـ ق) د ربیع الثاني په لومړۍ ورځ د احمدشاهي کندهار د تاداو ډبره کښېښوول سوه. دغه ښار د اشرف البلاد په صفت ونومول سو او د درانۍ امپراتورۍ د یوه لرغوني پایتخت او مرکز په څېر یې حیثیت پیدا کړ. دغه ښار د تاریخ په اوږدو کي د مختلفو داخلي او خارجي مورخینو او سیاحانو په لیکنو او اثارو کي ذکر سوی دئ او د دغه تاریخي ښار پر لرغونتوب، قدامت او معمارۍ یې لیکني کړې دي. دغه ښار په لومړي سر کي پر څلورو ناحیو مشتمل و، چي په منځ کي یې یو پوښلی چارسو هم درلود، چي د کندهاري لرغوني معمارۍ استازیتوب یې کاوه. په معاصر دور کي دغه ښار د ښاروالۍ د تشکیلاتو له مخي ډېر پراخ سوی او تقریباً مساحت یې لسو ناحیو ته رسېدلی دئ.

د کندهار لرغوني آبدات

د ارګ غونډه مانۍ د احمدشاه بابا د زمانې ده او د ده اداري شاهي مرکز و، چي مخي ته یې څلور چمنان درلودل. د ارګ په نامه دغه مانۍ د احمدشاهي کندهار شمال ته پرته وه، چي د نونسمي میلادي پېړۍ تر پایه پوري لا په هماغه لومړني شکل ولاړه وه، خو د ارګ اوسنۍ ودانۍ د سراجي عصر له ودانیو څخه ده، چي د سراج الملة والدین امیرحبیب الله خان په حکم د سردار محمدعثمان خان والي په وخت کي جوړه سوې ده. پخوا په دې ودانۍ کي د ولایت پر مقام سربېره د کندهار زیاتره دولتي اداري واقع وې. د ودانۍ شمالي او جنوبي لور ته تعمیرونه جوړ سوي وه، چي په منځ کي یې لوی غولی دئ.

۵ ـ احمدشاهي کلا

د کندهار احمدشاهي ښار د مستطیل په شکل و او پر شاوخوا باندي یې یوه کلا را تاوه سوې وه. دې کلا شپږ دروازې درلودې (کابل دروازه، ښکارپور دروازه، هرات دروازه، عیدګاه دروازه، توپخانې دروازه او برو دروازه). دغه هره دروازه له پنډو ـ پنډو تختو څخه جوړه سوې وه او ایرېې اینښوول سوې وې. احمدشاهي کلا پر سل ـ سل متره باندي یو وتلی برج درلود، چي له دغه وتلي برج څخه د کلا دباندي ساحه او د کلا بېخ څارل کېدی. د هر برج پر سر باندي د توپ ویشتلو لپاره یوه خالصه برخه وه او د هرو دوو برجو تر منځ د باران د اوبو د وتلو لپاره پنځه ـ پنځه ناوې جوړې سوې وې. د کلا وروستی ترمیم د امیر حبیب الله خان په پاچهۍ کي هغه وخت سر ته ورسېدی، چي سردار محمدعثمان خان د کندهار د نایب الحکومه په توګه د دغه ښار مقتدر واکمن و. (د کندهار مقدس اماکن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ ـ منډیګک

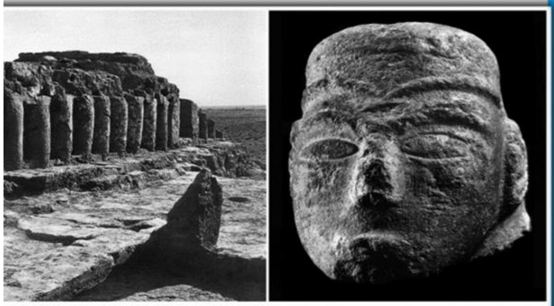

eft: colonnade of the monumental terrace at Mundigak, NW Afghanistan. Right: carved head excavated near the terrace. Circa 2700 BC. Photos: Jean-Marie Casal.

دا غونډۍ ۳۱ متره لوړه ده. په حقیقت کي د غونډۍ دغه لوړوالی د هغو سر پر سر جوړو سوو ودانیو څخه را منځته سوی دئ، چي د زماني پېښو زرونه کلونه تر مخه په خپل – خپل وار نړولي او د غونډۍ شکل يې غوره کړی دئ. دا غونډۍ له دوو زرو کلونو راهیسي متروکه او د ورانی په حال کي پرته ده. د منډیګک د لومړنی ودانۍ چي عمر يې (۹۰۰۰) کاله کېږي د انسان د لاس ډېري لومړنی نخښي لکه، ځیني تورل سوي ډبري او د ښاروېو تېره سوي هډوکي دي، چي لا نور څه نه دي ځني تر لاسه سوي. خو له دې لومړي پوړ څخه تر پنځلسم پوړ پوري د دې غونډۍ د بېلابېلو اوسېدونکو د ژوند بشپړتیایي ګامونه را څرګندېږي، چي وروستی پوړ يې له ژېړو څخه جوړ سوي لوښي هم لري.

- دزاړه ښاردقیتول دغره کتیبې : په (۱۰۰۵) ه ق کال کي جوړي ســویدی چي پکښي دباباحسن ابدال دخوریی سیدحسن زنجیر یا سلسله ترحضرت علي (رض) پوري رسولــې وه .
- دمیرویس خان نیکه کور: د (۱۱۱۹-۱۲۲۷) ه ق کال پوری جوړسویدی .
- دلوی احمدشاه باباکور او احمدشاهي کلا : په (۱۱٦۹)ه ق کال کي جوړسویده .
- دکندهار سرپوښ بازار : د(۱۲۴۵-۱۲۵۴)ه ق کال پوري او دوهمه پلا د(۱۲۵۸- ۱۲۷۱) ه ق کاله پوري جړړسویدی.
- دمنزل باغ ودانې : په (۱۳۰۰)ه ق کال کي دامیرعبدالرحمن خان په عصر کي جوړسویدی.
- شمشیرغار: چي پکښي دکوشاني دورې اثارمونډل سویدی ،ویل کیږي چي احمدعلي کــهزاده (۱۹۳۰) م کال کي دموسیون هاګن سره تللي اوترکندنووروسته یی دغه اثار مونډلي دی .
- دمیوند دشهیدانو ځلی: چي (۸۵)کاله دمخه په نادري دوره کي جوړه سویده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کندهار زیارتونه او جامعي

موی مبارك، شاه مقصودآغا، بابا ولي، حضرت جي بابا، جمال بابا، شین غزی اصحابي، دارو نیکه، پیر ملا محمدجان اخوند، صابرشاه ملنگ، میرویس هوتک، احمد شاه درانی، زرغونه انا، ملالی، شېرسرخ، ملاشېراخند، سپین کوځی بابا، صوفي صاحب، اخوند صاحب، ابراهیم خلیفه بابا، د میوندشهیدانو خلورلاری، میا نورمحمد صاحب مزار، خوجك بابا، ملاکټه اخوند، ملا اکا، ملا عبدالحق اخوند، شیخ قلندر، ملا حسن ساکزی، کاکو بابا، بګت بابا، پیر زالو بابا، ملا صالح محمد اخوند، ډنګربابا، کابلي شاه، پیر زنګي بابا، کاکو بابا، کوټ بابا، زنجیر پا، خواجه ملک، جان لالا، شیخ قلندر، یک خاک شهیدان، د شنو ګومبتو زیارت او داسي نور.

د خرقې شریفي زیارت او جامع مسجد.

بابا ولي زیارت

د دې جامع او د خرقې مبارکي د نوي ودانۍ تاداو د سدوزي تېمورشاه په پاچهي کي په کال (۱۱۸٦ هـ ق) کي کېنښېنوول سو او د (۱۱۹۰ هـ ق) د روژې د میاشتي په لومړۍ نېټه یې کار بشپړ او مبارکه خرقه یې ورته را نقل کړه. د جامع په ودانۍ کي د وخت په تېرېدو سره بدلونونه راغلي دي، خو د سردرا محمدعثمان خان په وخت کي خاص بدلون پکښي راوستل سو، خو دا اوسنۍ بڼه یې د مرحوم محمدظاهرشاه په پاچهي کي راغلې ده. البته ځیني قبرونه او کورونه ونړول سول او د خرقې مبارکي غولی پراخ کړه سو.[۴] . د خرقې شریفي د زیارت نقاشۍ د امیر حبیب الله خان په پاچهي کي د امیر د ورور سردار نصرالله خان په هڅه د صوفي عبدالحمید بارکزي په هنرمندو ګوتو سر ته رسېدلي دي. د زیارت د شاوخوا کاشي خښتو کار یوه پلا د وزیرمحمدګل خان په وخت کي چي د کندهار والي و او بیا د عبدالغفور خان په مشرتابه سره

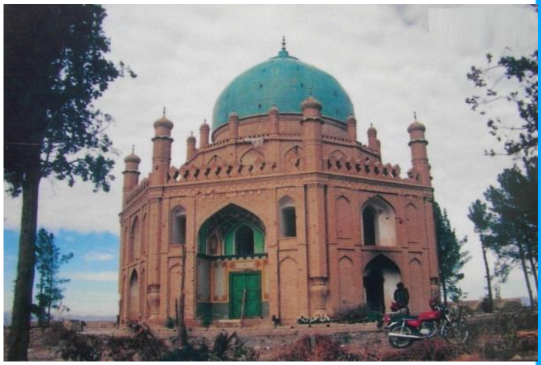

1975حاجي میرویس خان نیکه زیارت

(c) ketabton.com: The Digital Library

بشپړ سوی دئ. کاشي ښېتي حاجي خیرمحمد کُلال ور جوړولې. دغه راز په کندهار کي دغه نور مقدس اماکن او د ستانه وو

1968 د ستر امپراتور احمد شاه بابا زیارت

دباباحسن ابدال قبراو ډبرلیک : دشارخ بن تیموردماندینې گوهرشاه په حکم د(۸۰۷-۸۵۰)ه ق پوري جوړه سوېده.

٦-دشاه مقصود (علیه رحمه)دقبروداني : په (۹۵۵) ه ق کال کي دجهانـــگیرپه دوره کي میرمعـصوم جوړکړیدی چي وروسته په(۱۰۵۵)ه ق کال کي دصفوي شاصفي ځای پرجوړکړ

۱۰- دشیرقلندر مسجد او کوټه : دمیرمعصوم لخواد جورسړویدی .

۱۱- دزرغوني انا دقبروداني : (۲٦۲) کاله دمخه په احمدشاهي دوره کي جوړه سویده.

۱۲- دمیانورمحمد دقبروداني : تقریبان (۲۵۹) کاله دمخه دده دیوموريد لخوا جوړه سوې وه .

۱۳- دکندهار زړه جامع : په بخارایی سبک دسزینښناکوختیو اوگچوڅخه په (۱۱۷۲)ه ق کال کي جوړه سویده .

۱۴- داحمدشاه بابامقبره : په (۱۱۷۴)ه ق کال کي دده په ژوندکي جوړه سویده .

۱۵- دمیرهزار جامع : د(۱۱۸٦- ۱۲۰۷)ه ق کال کي دپوځي سالار میرهزار الکوزي لخوا جـــــوړه سویده .

۱٦- دخرقي شریفي وداني : په (۱۱۹۷) ه ق کال کي کندهارته راوړل سوه وروسته ددغه وداني کارپیل سو او دتیمرشاه دواکمنۍ پرمخال تکمیل سو.

۱۷ د-شیرسرخ دقبر وداني: چی دتیمور دزوی کامران دمورپه لارښودنه په (۱۲۲۱)ه ق کال کي جوړه سویده

۲۰- دمیروس خان نیکه مقبره : په (۱۳۱۱)ه ق کال کي جوړه سویده .

۲۱- دشهیدانوځلی: په (۱۳۲۷)ه ق کالي کي جوړه سویده .

۲۲- دموی مبارکي وداني: چي تقریبان ۱۲۹ مخکي دامیرعبدالـــرحمــــــن خــان په واکمني کي دسردارمحمدعثمان خان نایب الحکمه لخوا جوړه سویده .

۲۵- دسپین بولدک دشهیدانو مقبرې: په (۱۹۱۹م) کال کي دازادي جگړې پرمخال جوړه سویده .

دکندهارمقدس اماکن: لکه خرقه شریفه ،موی مبارک،شاه مقصودآغا،باباولي،حضرت جي بابا،جمال بابا،شین غزي اصحابي،میرویس نیکه،احمدشاه بابا،زرغونه انا،ملالۍ ،ابراهیم خلیفه بابا اوداسي نور....

دکندهارمشاهر: لـــــوی احمدشـــــاه بابا ، مـــــیرویس نیکه،زرغـــونه انا،ملاله میوندی،میرمعصوم کندهاری،عبدالشکور رشاد،مولوی احمد کندهاری،علامه عبدالحق کندهاری،عبدالله محزون اونور....

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکندهار اداري نظام

لومړي دښار ويش او (ناحيې)

دکندهارنوی ښاراصلاً دمحمدعثمان خان نائب الحکمه (دامیرحبیب الله خان دسلطنت دوره) په وخت کښې شروع سوی دئ بیا ورسته په (۱۳۱۴ه ل)کال کي سردارمحمدداؤد چي د کندهارنائب الحکومه ودهرات دروازې دباندي ئې دکندهار دنوي ښاراساس کښېښود او ورپسې دعبدالغني خان ګرديزي دنائب الحکومه ګی په وخت (۱۳۳۰ه ل)کال کي ډېرپراخ سواوبېلي جادې په کښې وکښل سوې چي دمشهوروجادونومونه ئې دادي : ظاهرشاهي واټ،نادرشاهي واټ،احمدشاهي واټ،حاجي ميرويس خان نيکه واټ، دپښتونستان واټ، ايوب خان واټ ،دشهيدانوواټ اونور.

د کندهار ښار پخوا ۷ ناحيې درلودلي، په معاصر وخت کي دغه ښار دښاروالي دتښکيلاتوله مخي ډير پراخ سويدي چې ۱۵ ناحيوته رسېدلي دی.

دکندهارښاردمشهوروکڅو طبقه بندي اودځينومشهوروکوڅو نومونه

۱-دقومونودنومو په اساس:دنورزوکوڅه ،دسدوزوکوڅه ،دالکوزوکوڅه،دسيدانوکوڅه اونوري....

۲-دقومي مشرانواولويانونودنومونوپه اساس:غفارخان کوڅه ،يحی خان کوڅه ،شيرعلي خان کوڅه اونوري ....

۳-دمشايخواوعلماؤدنومونوپه اساس: ملانعمان کوڅه ،ملاکوڅه ،اختري متاري کوڅه اونوري کوڅي....

۴-دمتبرکوځايونودنوموپه اساس:دخرقې مبارکي کوڅه ،دزړې جامې کوڅه اونوري کوڅې....

۵-دکسب وکاراوموقعيت دنومونو په اساس:دشاه قبرکوڅه ،کلافصيل کوڅه ،دبنايانوکوڅه اونوري کوڅي....

دکندهارعمومي وضعيت

په کندهارولايت کي امنيت: په کندهار ولايت کي دګډوامنيتي ځواکونو(ملي اردو،ملي پوليس،سرحدي پوليس) دزياتوهلوځلو اوقربانيوپه نتيجه کي دکندهارښاراوولسواليوامنيت دولايت دمقام په وينا(۱۵) سلنه تاءمين شوي دی،چي مجموعاً (۱۳۰۴۵)تنه ملي پوليس په دندوبوخت دي،چي لدې جملې څخه يی(۳۰۷۰) تنه محلي پوليس دي.

په دغه ولايت کي دملي اوسيمه ييزوپوليسوترڅنګ ۲۰۵ اتل قل اردو او۵۰۳ سرحدي زون هم دکندهاردامنيت په تاءمينولوکي بوخت دي.

په کندهارولايت کي حکومتوالي: دحکومتولي په پلي کولوکي ډيري ډلي رول لري چي ترټولومهيم يی حکومت دی اوددې ترڅنګ په ليرو پرتو سيمو کي نوري ډلي هم شته چي په حکومتولي کي دخيلي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کندهارکي دولایت ددفترپه شمول(۵۰)دولتي اداري خپل خدمات عرضه کوي چي (۶۹۷۳)تنه يی دملکي خدمتونومامورين ددغوځخه(۵۹۷۴)تنه يی نارينه او(۹۹۹)تنه يی ښځينه دي.

په کندهارولایت کي ددولتي اداروترڅنګ ځيني کورنۍ اوبهرنۍ موسيسې هم شتون لري چي په بيلابيلوفعاليتونوکي برخه اخلي.

مدني ټولني اوسياسي ګوندونه:

لومړی مدني ټولني: مدني ټولني په حکومتي نظام کي دحساب ورکوني ،روښتيا،دښه خدماتودوړاندي کولواوحکومت ځخه دخلګودغوښتنو يوښه ميکانيزم دي ،چي دخلګواوحکومت ترمنځ ښه روابط ټينګوي اوټولنه ښه رهبري کوي، کندهارولايت ټولټال (۳۹)مدني ټولني لري .

ځيني شبکې هم شته چي دکندهارد ماشومانود حقونولپاره کارکوي لکه:

۱- سپين : په کندهارښاراومختليفوولسواليوکی دماشومانودمختليفوحقونولپاره کارکوي.

۲- سره مياشت :په کندهارولايت کی دهغه کوچنيانوچي زړونه يی سوري وي اويا بل داسي مشکل ولري چي په داخل کی يی درملنه ممکن نه وي خارج ته د درملني لپاره استوي.

۳- عدليه /اصلاحي مرکز:په کندهارکي دبې سرپرسته اومجرمينو کوچنيانوساتنه کوي.

دوهم سياسي ګوندونه: په کندهارکي دعدليې رياست دمعلوماتوله مخي(۱۸)سياسي ګوندونه دعدليې رياست سره ثبت دي،خواوس يی شمير(۲۰) ته رسيدلي دي.

بشري او سیاسي وضعیت

نفوس

د کندهار په ولا يت کي ټول ټال (۱۲۵۲۷۸۶) تنه وګړي ژوند کوي چي له هغې جملې ځخه (۶۴۲۶۴۲) تنه ئي نارينه او (۶۱۰۱۴۴) تنه ئي ښځينه دي،په دغه ولا يت کې (۱۴۴۴۵) کورنۍ دي چي په اوسط ډول هره کورنۍ (۷) غړي لري.

د کندهار په و لايت کې نږدې (۶۸) په سلو کې خلک په ولسواليو او کليو کې او (۳۲) سلنه ئې په ښار کی اوسيږي، له دوی ځخه يې نږدې (۵۱) په سلو کې نارينه او (۴۹) په سلو کې ښځينه دي.

نژاد: په کندهار ولايت کي د دغه لاندي نژادونو لرونکي وګړي ژوند کوي: پښتانه،بلوڅ، تاجک، هزاره، هندو او نور... چي پښتانه ئې اکثريت دي.

ژبه: په (۹۸) سلنه کليو کی خلک په پښتو خبري کوي. دری ژبه په (٦) کليو کی (۴۰۰۰) ويونکي لري او پاتی (۹) کليو کي خلک په نورو مختلفو ژبو خبري کوي.

د کندهار په و لايت کې کوچيان هم اوسيږي چې يو په سلو کې کوچيان د لنډ مهال د پاره او (۵۱) په سلو کې د اوږدې مودې د پاره له يو ځای ځخه بل ځای ته کوچيږي.(۴۸) سلنه يی ځای پر ځای دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دین: دکندهار تقریباً ټول وګړي د اسلام دمبارک دین پیروان دي چي اکثره ئې سوني مذهبه او یو کم اقلیت شعیه مذهبه زحمت کښ وګړي هم د دې ښار په توپخانه سیمه کي اوسیږي او ددې ترڅنګ په کم اقلیت کښي هندوان هم دکندهار په (ښکارپور) او (کابل بازار) کي اوسیږي او خپله عقیده پالي.

کلتوري وضعه

د کندهار دیښتنو رینبه چي پښت پر پښت یوې آریایي قبیلې (پکهت) ته رسیږي د دوئ کلتور او ثقافت لکه ملي دودونه، ادبیات او هنر، کرهنه، مذهب، اقتصاد او داسي نور د ژوندانه خصوصیات ئې آریایي قبیلو ته ورته دي، نسل پر نسل ئې دخپلو پلرونو او نیکونو څخه دځان سره راوړي دي.
د کندهار خلګ هم د نورو ولسونو په څېر ځان ته ځانګړي دودونه او عنعنات لري، چي له دې جملې څخه یو هم د کندهاري وګړو کالي دي، په کندهار ښار کي خلګ دکمیس او پرتوګ سر بېره صدرۍ هم اغوندي او دغه راز د نبوي سنت پر دود لنګۍ تړي، چي د کالو ډول بیا دهرکس په اقتصادي وضعه پوري تړاو لري

په کندهار کي د کوچیانو کالي د ځایي خلګو له دود سره لږ فرق لري، څرنګه چي کوچیان په ژمي کي په یخو سیمو کي ګرځي راګرځي نو دوی د ځان تودولو لپاره د کوسي په نوم یو ډول له وړیو څخه جوړ کالي اغوندي اوښځي یی ځان ته دکالیو ځانګړي ډول لري او لکه دښار او کلیو دښځو په څېر بوقره نه پر سر کوي.

په دې ولایت کي له پخوا راهیسي مختلفي لوبي تر سره کیږي چي له هغې جملې څخه توپ ډنډه، خوسی، مرغومکی، غیږ ایستل او اتڼ دیادولو وړ دي، البته اوس په کندهار کي د نورو هیوادونو په څېر د فوټ بال، کرکیټ، ځغاستي، والیبال او داسي نوري لوبي هم تر سره کیږي.

اقتصادي وضعه

د کندهار په ولایت کي (۷۲۰۰۰) هکتاره ځمکه تر کرهنې لاندي ده چي (٦۰) سلنه ئې د دهلې له بند څخه اوبیږي.

دکندهاردکښت اوکرهنې مځکي پردوو برخوویشل کیږي:

۱-ارغنداب

په ارغنداب کی په عمومي ډول سردرختي اوونی کرل کیږي ،چي دځمکي حاصیلات یی انار ،شکرپاره ،بهي ،آمرت،شلیل ،زردالو،اونور داي.غنم ،اوربشي،اونوري داني هم لږپکښی کرل کیږي.
په کندهارکي دهغه ونوداراضی اندازه چي دمیوه لرونکوونوپه وسله پوښل سویده (۲۲۵۰۰)هکتاره ده.
دکندهار(۱۵)سلنه کلیواله خلګ دغیری زراعتي کارونو او(۸۵)سلنه کلیواله خلګ دزراعتي محصولاتو څخه خپل عاید ترلاسه.

۲-خوشکاوه

په خوشکاوه کي په عمومي ډول آنګوراو څه غنم او اوربشي پکښي کیږي.دغه سیمي ته ځکه خوشکاوه وایی چي ارغنداب اوبه لږورسیږي .
دکندهار خوشکاوه دکندهارښارجنوب خواته ده چي (۳۲)ډوله آنګورپکښی پیداکیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کندهارولايت کښې (۳۰۰۰۰)هکتاره للمي ځمکه شتون لري ،چي د(۲۰۰۰-۵۰۰۰)جريبه پوري ځمکه ترقانوني کښت لاندي راغلې ده.

په کندهارولايت کي په اوسط ډول(۴٦)سلنه کورنۍ ابي او(۱۷)سلنه کورنۍ للمي ځمکوته لاس رسی لري.

دکندهارعمده زراعتي محصولات

لکه آنگور(۵۴)سلنه ،نور ميوه جات(۳۴)سلنه،غنم(۴)سلنه اوسبزيجات(۳)سلنه.

دکندهارويالي: دکندهارويالې عبارت دي ظاهرشاهي وياله، دپاتاووياله، روح اباد،شاه وياله ،ددخواجه ،پنجاب وياله ،دجی لاهور وياله،ميانجوی .

دارغنداب دسيند دشمالي خواويالې عبارت دي: کلک اوسلواغی ،پاشمول ،سنگسار،نهرکاريز،گډحل ،نلغام ،منار اوناگهان.

دکندهارحيوانات

په کندهارکي ډول ،ډول اهلي او وحشي حيوانات اومرغان اوسيږي.

دکندهار(۵۵)سلنه کليواله ،(۹۱)سلنه کوچيان او(۱)سلنه ښاري کورني څاروي ساتي.

کندهارولايت (۴۰)حيواني کلينيکونه او(۱۳)دمصنوعي دالقاح مرکزونه لري چي په يوه مياشت کي (۳۰۰) غواوي القاح کوي .

کندهارولايت د مچيو(۱۳)فارمونه اويوه اتحاديه ،دچرگانو(۸۱)فارمونه اويوه اتحاديه اودوه مسلخه ،دماهيانو(۱۸۱)فارمونه اويوه اتحاديه لري.

صنعت

د دې ولايت زياته اندازه شرکتونه او تر (۲۰۰) په شاوخوا کي فعالي او غيرفعالي فابريکې يوازي په صنعتي پارک کي د آيسا د دفتر سره ثبت دي، خو ددې ترڅنگ شرکتونه او فابريکې د نورو دولتي ادارو سره هم ثبت دي، په کندهار ولايت کي اضافه تر (۳۰۰۰) شرکتونه د آيسا ساحوي دفتر سره ثبت دي چي په مختلفو برخو کي لکه: ساختماني، لوجيستيکي، صنعتي، زراعتي، تعليمي، ترانسپورټي، معلوماتي ټکنالوژي او روغتيائي او داسي نورو... کي کار کوي .

په صنعتي پارک کي شاوخوا (۴۰۰) کسان کار کوي. همدارنگه په کندهار کې لاسي صنايع په (۱۰) کليو کي توليديږي.

کانونه

سپينه طلا: دغه طلا دکيمياوي تجزيي په اساس دسرپو اوجستوپه رگونوکي دخاکريزپه بي بي گوهره،چي دکندهاردمرکزڅخه په (۸۲)کيلومتري کي پرهغه سړک چي داستهسال ذخيره يی (٦۹۰۰۰) متره ده ٬چي (۴،۴) او(۷٬۸) سلنه جست او(۷٬۸) سلنه سرپ لري.

دحاجي عالم داوسپني کان :دغه کان دکندهارولايت دمرکزشمالي په (۱۳۰) کيلومتري دنيش ولسوالی دحاجی عالم دکلي په ختيځ غره کي موندل سوي٬ چي دشمالي عرض البلد په (۲۳) درجو او(۷) دقيقو او د شرقي طول البلدو په (۲۵) درجو او(۳۳) دقيقو کښي واقع دئ. دجنسيت اومقداردنقطه نظره ډيرښه اولوړمقناطسي اوسپنه لري.

نوموړي کان دمرمرواوگرانيټ دډبري په برخه کي متشکل سوي دي٬چي ذخيره يی (٦۰۰)ميليونه ټنه اټکل سوې ده.

دمگنيتيت ددغه رگ اوږدوالي (٦۰۰)متره ،پلنوالي يی په اوسط ډول(۲۰)متره اوژوروالي يی(۳۰۰)متره دی.

په خاکريز کښي دحاجي توپ په دښت کي سته زرگران او هنرمندان ددغه لعل څخه غوږ والي، گوتمۍ، نگينونه، حتی سرميزي جوړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکندهار په شمال کښې د کان طلا نومي ځای څخه راکښل شوې ده همدارنګه دخاکرېز په دره خار کښې موندل سوې ده، طلا دلته دکوتیس د ډبرو په منځ کې لیدل کیږي. دمسو ذخیرې دخاکرېز په تور غره کښې موندل کیږي.

برېښنا

دکندهار ولایت ته دکجکي د تولیدي فابریکې څخه چې په هلمند کې موقعیت لري تقریباً (۱۲) میګا واټه برېښنا رسیږي او د اوبو د موجودیت په صورت کې (۲۰۰) کیلو واټه برېښنا د بابا ولي د مکرو هایډل څخه په لاس راځي او همداراز د تیلو د موجودیت په صورت کې تقریباً (۳۵) مېګاواټه برېښنا تولیدیږي.

ددې بربښنا څخه چې د کندهار په ولایت کې شتون لري د ارغنداب ولسوالۍ (۱۰) سلنه، د دامان ولسوالۍ (۹۰) سلنه، ژړۍ ولسوالۍ (۵) سلنه سپین بولدک ولسوالۍ (۳۰) سلنه، ډنډ ولسوالۍ (۹۰) سلنه او معیوبینو کارته (پنجوائي ولسوالي) (۲) سلنه ګټه پورته کوي او پاتي ټولې ساحې بریښنا نه لري.

په کندهار ولایت کې د موجوده برېښنا څخه (۶۰) سلنه انرژۍ د خلګو له خوا او پاته (۴۰) سلنه برېښنا د دولتي اداراتو له خوا په مصرف رسیږي.

په(۱۳۹۳)لمریز کال کي دولتي ادارو (۶۰۰۸۷۰۸)کیلو واټه برېښنا په مصرف رسولې ده. دکندهار دبرېښنا رياست دمعلوماتو له مخي کندهار ولایت په مجموعي ډول (۱۵۰) مېګاواټه برېښنا ته ضرورت لري. په دې ولایت کي د برېښنا پنځه ستېشنونه وجود لري چې په لاندي جدول کي ذکرسوي دي:

دریمه ګڼه جدول: د کندهار ولایت د برېښنا ستېشنونو په هکله معلومات وړاندي کوي:

ګڼه	دسب ستېشن نوم	ظرفیت
۱	مرکزي د برېښنا کوټ سب ستېشن	80MWA
۲	دپاشمول سب ستېشن	4MWA
۳	دښورآندام ډېزلي پاور پلانټ	16MW
۴	دباغ پُل ډېزلي پاورپلانټ	10MW
۵	د برېښنا کوټ **MTU**ډېزلي پاور پلانټ	10.5MW

پوهنه

دکندهار ولایت د پوهنی رياست دمعلوماتو له مخي په دې ولایت کې ټول ټال (۵۳۸) رسمي او غیر رسمي ښوونیز مرکزونه شتون لري،اوله هغي جملې (۱۶۲) بابه ښوونځی چې د دولتي سکتور مربوط کیږي د ناامنیو په وجه تړلي دي. په دې ولایت کي (۲) دارالعلوم، (۲۲) دیني مدرسې او (۲) دارالحفاظه د دیني زده کړو په برخه کې شتون لري.

په دغه ولایت کې په ښاري سیمو کې (۸۰) سلنه ماشومانو انجنو او هلکانو ته د زده کړې زمينه برابره سوې ده.

په (۱۳۹۳ ه ل) کال کې په کندهار ولایت کې د دولتي سکتور اړوند ښوونیزو مراکزو ته (۳۰۳۶۹) تنه زده کوونکي شامل سوي وه چې له هغه جملې (۹۲۶۶) تنه ئې انجوني او پاته (۲۱۱۰۳) تنه ئې هلکان دي، دغه راز په همدغه کال دخصوصي سکتور اړوند ښوونیزو مراکزوته (۱۱۱۷)تنه زده کوونکي شامل سوي دي چې له هغې جملې (۲۳۸) تنه ئې انجوني او پاته (۸۶۹) تنه ئې هلکان وه چې د (۳۶۰۰) تنه (۲۷۱۰) تنه نارینه او (۸۹۰) تنه ښځینه ښوونکو له لوري ورته تدريس کېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ټول کندهار ولا یت کې د سواد کچه یوازې(١٦) فیصده ده.

په کندهار ولایت کي په (١٩٩١ م) کال کي یو دولتي پوهنتون فعاله سو چي یوازي دزراعت پوهنځی پکښي فعاله وه، دامهال په دغه پوهنتون کي(١٢) پوهنځی فعالي دي او دلیسانس تر کچي پوري محصلین روزي او د (٢٦٢) تنه په شاوخوا کي استادان لري (نارینه ٢٥٨ او ښځینه ۴ تنه)، په (١٣٩۴ ه ل) کال کي کندهار پوهنتون ته ټول ټال (٣٠٦١) تنه محصلین شامل سوي وه چي له هغه جملې څخه (٢٨٠٧) تنه ئي نارینه او (٢۵۴) تنه ئي ښځینه وه. البته داخبره دیادولو وړ ده چي په (١٣٩۴ ه ل) کال کي د کندهار پوهنتون دهیواد په سطحه د (کیفیت تضمین) په برخه کي لومړی مقام تر لاسه کړ.

دلوړو زده کړو په برخه کي په کندهار یوه بله لاسته راوړنه د افغانستان د کرنیزو علومو پوهنتون دئ، چي په (١٣٩٢ ه ل) کال کي افتتاح سوی دئ او اوس مهال پکښي د اګرانومي څانګي ماستري تدریس کیږي او ټول محصلین ئي (٢١) تنه دي. دغه راز په دې وروستیو کي په کندهار ولایت کي (۴) د لوړو زده کړو خصوصي مؤسسې تاسیس سوي دي چي په بېلابېلو برخو کي محصلین روزي.

روغتیا

په کندهار ولایت کي دروغتیائي مرکزونو ټوله شمېر(٨١) ته رسیږي. په دې و لایت کی یوازي (۵,٣)سلنه وګړی دروغتیایی مرکزونو او تقریباً نیمایی (۵٠)سلنه خلک باید له لسو کیلو مترو څخه ډ یر مزل وکړي چي صحي خدماتو ته لا س رسی پیدا کړي.

په دغه ولایت کي د زېږون پر مهال د هر سل زرو میندو له جملې څخه (١۴٣) تنه خپل ژوند له لاسه ورکوي.

په کندهار کي (٦۴) سلنه کورنی د صحی اوبو څښلو لویو منابعو ته لاس رسی لري، چي (٩٩)سلنه د کلیو او(۵٠)سلنه د ښار خلک پکښي شامل دي او له (٨٧)سلنه څخه زیاتي کورنی مستقیم لاس رسی اوبو ته لری، همدارنګه یوه له لسو کورنیو څخه مجبوره ده چي د اوبو راوړلو د پاره تر یو ساعت پورې مزل وکړي.تقریباً (٢٢)سلنه کورنی تشنابو ته لاس رسی لري ،حالت په ښاروکی ښه دئ ا و (٢٠) سلنه کورنی اساسی تشنابونه لري لاکن دا سلنه په کلیو کی (٧) تشکیلوی.

اقتصاد

د کندهار د (٢٨) سلنه کورنیو عمده ګټه کرهڼه ده چي (٣٨) سلنه د کلیو کورنی او (٨) سلنه ښاری کورنی پکښی شاملي دي، په دغه ولا یت کي (٣٢)سلنه کلیوالي کورنی او(١٠)سلنه ښاری کورنی کرهنیزي ځمکي او یا باغونه لري او ګټه ترې اخلي، همدارنګه، له نیمي نه کمي (۴٣) سلنه ښاري کورنی او یو پر څلورمه کلیوالي کورنی خپل عاید له سوداګری نه لاس ته راوړي.

په (٨) سلنه کلیوالی کورنیو کی مالداري مروجه ده اودکندهار ولایت (٣٢) سلنه وګړي د فقر تر کرښي لاندي ژوند کوي.

نوري برخي

ددغه ولایت (٩٠) سلنه ساحه د مخابراتي خدمتونو ترپوښښ لاندي راغلې ده او یوازي د ریګستان په ولسوالی کي مخابراتي خدمتونه نسته.

په کندهار ولایت کي د (١٢) رغیزو رسنیود فعالیت ترڅنګ دوې تصویري رسنی هم فعالیت کوي او دغه راز یو شمېر چاپي رسنی هم فعالیت کوي.

ترانسپورټ

دترانسپورټ رباست دمعلوماتو پراساس په (١٣٩۴ ه ل) کال کي په کندهار ولایت کي دټکسي چلوونکو(١٢)اتحادیې، د باروړونکو موټرو(١۴)اتحادیې،(١٨) ترانسپورټي شرکتونه او د(٣١) په حدودو کي مسافروړونکي اتحادیې موجود وې او همداراز په دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولایت کي دځمکني ترانسپورټ ترڅنګ هوايي ترانسپورټ هم د يوه هوايي ډګر په لرلو سره فعاليت کوي چي هره ورځ يا په دوو ورځو کي مرکز کابل او نورو ولايتونو ته پروازونه کوي او په دې وروستيو کي د ترکيې هيواد ته د کندهار له هوايي ډګر څخه د پروازونو خبره هم سوې ده.

د کندهار نړيوال هوايي ډګر

د کندهار ښار په سوېل ختيځ لور کې د کندهار ښار له مرکز څخه د ١٦ کيلو متره په واټن کې پروت دی.

لنډه تاريخچه

د کندهار هوايي ډګر د امريکايي مهندسينو لخوا په ١٣٤٢ لمريزکال کي جوړسو. نوموړی ميدان په منځنۍ آسيا کي يو له نړيوالو ميدانونو څخه دئ، چي ځانګړی اعتبار لري او زموږ ملي هويت ته افتخار وربخښي. په ١٣٥٣ لمريز کال کي دافغانستان هوايي ځواکونه هم په دې ميدان کي ځای پرځای سول. په لومړيو کي دکندهار د ملکي هوايي ميدان د آمريت پرسونل تقريباً ١٢٠٠ نفرو ته رسېدی. د ډاکټر نجيب الله دواك په وخت کي د داخلي جګړو په وجه او پرهوايي ميدان باندي د مخالفو ځواکونو له خوا د راکټونو د توغوني له امله ملکي الوتني په ټپه ولاړي وي. د طالبانو د واك پر مهال ملکي الوتني بېرته له سره پيل سوي او همدارنګه د عربو متحده اماراتو او هندوستان ته بين المللي پروازونه کېدل. د سپټمبر د ١١ نيټي تر پېښي وروسته دکندهار هوايي ميدان د جګړې په مرکز بدل سو، چي د جګړو په اثر د هوايي ډګر عمارتونه تخريب او د هوانوردۍ ټول تاسيسات له منځه ولاړل.

اوسنی حالت

د مؤقت حکومت له دورې څخه بيا تر١٣٨٤ کال پوري د USAID موسسې لخوا د هوايي ډګر د بيا رغوني کار جريان درلودی او د ١٣٨٤ کال د ميزان په مياشت کي د هوايي ميدان ترمينل او د هغه مربوط شعبات په فرنيچر او موبل تجهيز او د لومړنيو الوتنو وسايط هم د نوموړي مؤسسې په مرسته برابر سوه، د دې سره سره د مامورينوهستوګنځايونه بېله رغوني پاته سول. په ١٣٨٦ کال کي د ولايت مقام د خاصي پاملرني او هڅو په نتيجه کي يو باب سالون د بهرنيو او داخلي مېلمنو لپاره د ټولوتجهيزاتو، موبل او فرنيچرسره ورغول سو. د ترمينل شاوخوا سړکونه په قيرورغول سول او د هوايي ميدان پرسونل وسټايل سوه

د کندهار د هوايي ميدان د هوانوردۍ ملکيت ١٠ زره جريبه ځمکه ده، چي د دې څخه يوازې ١٠ جريبه يې د ملکي هوايي ميدان په لاس کي ده او پاته نوره ټوله يې د ايساف ځواکونو، د ملي دفاع وزارت او داخلې وزارت ځواکونو تر خپلي ولکې لاندې ده.

بنه او پرسونل

د ميدان آمريت ٢٦ نفره پرسونل لري، چي ١٠ نفره يې مامورين، ١٣ يې خدمتي اجيران او ٣ نفره يې اجيربالمقطع دي. د ذکرسوو ١٠ نفرو مامورينو څخه يې ٥ نفره مسلکي او ٥ اداري دي، چي د الوتنو له شروع بيا ختم پوري همهلته وي.

هغه کمپنۍ چي الوتني کوي

آريانا هوايي شرکت، پاميرهوايي شرکت، کام اير هوايي شرکت، تيزر هوايي شرکت، د UNHASهوايي شرکت، برجر هوايي شرکت، هتلر هوايي شرکت، د CADG هوايي شرکت، د سره صليب او يوناما هوايي شرکت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم دکندهار ولایت ولسوالۍ

#	د ولسوالۍ نوم	د ولسوالۍ مرکز	د ولسوالۍ درجه	مساحت په KM سره	د کليو شمېر	حاصلات
۱	سپين بولدک	بولدک	لومړۍ	۷۷۴,۴۹۴۰۱۵۵	۲٦۰	
۲	پنجوايي	مارغر	لومړۍ	٦۰۵۲,۰۹۸۴۵۲	۱۱۵	
۳	ارغنداو	بابا صاحب	دوهمه	٦٦۲,۵۷۸۳۹۰۹	۷۷	
۴	ميوند	ميوند	دوهمه	۳۰۵۴,۵۲۷۲۷۴	۱٦۰	
۵	شاه وليکوټ	وياند	دوهمه	۲۹۹۹,۸۸۵۴۰۵	۲۸۷	
٦	ارغستان	خوګياني	دوهمه	۳۷۴۷,۸۵۱۱۳۸	۲۴۹	
۷	معروف	کرنک	دوهمه	۳۵۱۱,۱۳۸۰۵۹	۲۸۷	
۸	دامان	مهمند رباط	دوهمه	۴۵۰۹,۸٦۱۴۹۱	۱۴۳	
۹	خاکريز	شاه اغا	دوهمه	۱۲۴۷,۰۳۴۸٦٦	۱۱۴	
۱۰	شورابک	ابزی	دوهمه	۴۱۳۲,۴۸٦۹۰۱	۵۷	
۱۱	ژړی	ژی	دوهمه	۷۰۸,۹۹٦۵۰۸۲	۱۳۳	
۱۲	غورک	چنار	دربيمه	۱۷۳۳,۱۵۲۷۷۷	۵۰	
۱۳	ريګ	چهل دختران	دربيمه	۱۳۸۱۹,۰۷۱۰۵	۳۳	
۱۴	نيش	دينارخېل	دربيمه	۱۳۴۳,۹۱۷۱۳۸	۵۱	
۱۵	ميانشين	شيخان	دربيمه	۹۸۵,۱۹۸۱۰۸۱	۵۸	
۱٦	ډنډ(موقت)		دربيمه			
۱۷	تخته پل(موقت)		دربيمه			

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماخذونه

[1]. *Antoni Lacinai. (n.d.). 51 Body Language Gestures. ....www.lacinai.se .*

[2]. *Body language. (2019). Wikipedia, the free encyclopedia.*

[3]. *Gestures your body speaks (vol. 201). (2011). Toastmasters international.*

[4]. *Givens, D. B. (2002). The nonverbal dictionary of gestures, signs & body language cues. Washington: Spokane, Nonverbal Studies Press.*

[5]. *Noaimi, D. H. (2019). The Body Language. University of Bahrain: Vice President of Community .*

[6]. *ÖZÜORÇUN, F. (2013). The importance of body language. European university of lefke .*

[7]. *Patel, D. S. (2014). Body Language: An Effective Communication Tool. Gujarat India: IUP Journal of English Studies .*

[8]. *Pease, A. &. (2004). The Definitive Book of Body Language. Australia: Pease International.*

(www.peaseinternational.com)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library